

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület
havonta megjelenő kiadványa

VII. évfolyam 74. szám 2003. április

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,,”
(Vörösmarty Mihály)

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor
- hívottan és hívatlanul –
- mindenkit szeretettel vár a
Budapest, V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Lapunk az interneten: www.magyar-orm.axelero.hu honlapon.
Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu
Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@mail.datanet.hu

Gondolatok az örmény liturgia nyomán

**„Egyszülött Fiaid kínszenvedése által
minden teremtményedet megújítottad,
és az ember is újra halhatatlanságba öltözött,
készítettél neki oly öltözetet,
mely nem lesz többé a halál martaléka”.**

A húsvét üzenete van ebben a saragánban, azért is aktuális most, hiszen az ünnep ebben a hónapban van. Az ének először Krisztus kínszenvedésére irányítja a figyelmet, mint jelentős tényezőre, amely nélkül nem lehetett volna megújulás.

A nagypénteket követi a húsvét: a föltámadás, amelyben mi is részesedünk, megújulásunk már folyamatban van, vissza nem fordítható!

Dr. Sasvári László

Nyilatkozat a magyarországi örménység nyelvéről

A hazai örmény kisebbség speciális nemzeti kisebbség a 13 kisebbségen belül, de különösen a nemzeti kisebbségeken belül. Nyelvi kérdésben leginkább a cigány etnikumhoz hasonlítható, ugyanis a hazai, kb. 15-20 ezer főre tehető örménység 98 %-a magyar anyanyelvű, mert

- közel 800 éve üldözték el őseinket Aniból (1239), amely a székesfőváros volt /Törökország és Örményország határán ma is látható romváros/. Akkor még a nyugati örmény nyelvjárást beszélték.

-100 évig a Kaukázusban éltek.

- 1340-ben tovább üldözték a tatárok, így őseink a Krímben telepedtek le (Kaffa - Feodoszia), ahol a kipcsák-örmény nyelvi dialektust beszélték. Innen 1475-ben üldözték tovább őket a tatárok, őseink egy része Lengyelország, más része Moldova felé menekült és ott telepedett le. Krímmel még tartották a kapcsolatot, nyelvük is a kipcsák-örmény volt.

- 1672-től folyt a tömeges betelepülés Erdélybe. A nyelvet azért váltotta fel a magyar, mert nem volt nyelvi utánpótlás, oktatás. Csupán néhány pap járt vissza Krímbe, de iskolai

oktatáshoz tanár nem volt. Ezért - amúgy is katolizált őseink -1692-ben csatlakoztak a Lembergi Únióhoz, tehát elfogadták a pápai fennhatóságot, a Mechitarista Szerzetesrendhez fordultak lelki gondozásért, amely missziót nyitott Erdélyben és az oktatásban is szerepet vállalt. Az általuk beszélt nyelv a nyugati örmény nyelvjárás volt, tehát azt tanulták őseink az iskolában és ezt viszi tovább az örmény katolikus liturgia is, amely ma már egyedülként őrzi őseink örmény nyelvét (legalábbis a kb. 300 éve tanult örmény nyelvet).

- Az Erdélyben letelepült örménység, a magyar anyanyelvű örmények a jelenlegi Magyarország területére a XVIII. századtól folyamatosan költöztek át (bár korábban is volt betelepülés). A trianoni békediktátum következtében tömegesen kellett elhagyniuk szülőföldjüket, ez folytatódott a II. világháború után is.

- Az örménység őshazája sokezer km távolságra és időben 800 évre van Magyarországtól, míg a többi nemzeti kisebbség őshazája a szomszédban, így állandó kapcsolatban lehetnek elszakadt nemzetrészeikkel.

- A hazai örménység kb. 2 %-a a XX. század utolsó 30 évében betelepültekből áll, akik a keleti örmény, úgynevezett oroszörmény nyelvjárást beszélik.

- Az 1915-ös népiirtás (Genocídium) elől kis létszámban Magyarországra menekültek nyelve ugyancsak nyugati örmény volt, hiszen Törökországból érkeztek, ahol ezt a nyelvjárást beszélték. Létszámuk (utódaik létszáma) ma Magyarországon elenyésző, a nyelvet nem beszélik.

A hazai örménység tehát nem tudja ősei nyelvét újratanulni, hiszen az a nyelvjárás kihalt. A keleti örmény nyelv nem az ősei nyelve, ennek megtanulására senkit sem lehet kötelezni, de aki meg akarja tanulni, azt minden eszközzel támogatjuk és megszervezzük a nyelvoktatást. Sőt, javasoljuk, hogy ösztöndíjjal serkentsük a fiatalokat a tanulásra (természetesen nyelvvizsga követelményével).

Demokráciában senki sem kérdőjelezheti meg az ember szuverén jogát, hogy milyen identitást vall. Ez alkotmányos jog!

Az identitás igen összetett kérdés; egyik - de nem kizárólagos - eleme lehet a nyelv. A kultúra, a hagyományápolás, a hitéleti identitás, stb. mind része a nemzeti identitásnak.

A nemzetiségi törvény a többes identitást is elismeri.

A történelmi helyzet okozta nyelvvesztés mellett kialakult örmény-székely-magyar összeházasodások létrehozták a magyar anyanyelvű örmény-székely-magyar identitást, amely nem zárja ki, hogy örmény kulturális és egyéb hagyományainkat, gyökereinket magyar anyanyelvünkön ápoljuk.

Az örmény nagykövet úr (Jivan R. Tabibian) azt mondta 1999-ben, amikor az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kiállítását nyitotta meg Terézvárosban, hogy büszke lehet az az anyaország, amely ilyen idő távlatából és ilyen távolságban még mindig tud felmutatni örmény identitású diaszpórát. De a nagykövet úr ugyanilyen üdvözlő beszédet mondott 2003. március 28-án is, mint fővédnök, a Csepeli Örmény Kisebbségi Önkormányzat és a Magyarországi Örmény SPJURK Egyesület meghívására Örményországból érkezett AMARAS, GISANE és PUNDZS ifjúsági néptáncgyűttesek budapesti bemutatkozó műsorán.

De erre büszke lehet nemcsak Örményország, hanem Magyarország is. Büszkén és nyíltan vállaljuk örmény gyökereinket, magyar anyanyelvünket. Ezt a Gudenus János József genealógus segítségével összeállított Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája (kiadó: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest 2000) kötetünkben is bemutattuk 300 évet felölelve, egészen napjainkig. 53 nemesi család 2500 családot „fertőzött meg” örmény génjeivel. Valamennyi nagy könyvtárnak ingyen adományoztuk még 2000-ben az 1,75 kg. súlyú könyvet, így a Parlamenti Könyvtárban is megtalálható. Egyetlen kisebbség vagyunk, amely ezt megtette.

Az elmúlt 8 év történelemhamisítását kell helyrehozni a fentiek szerinti korrekt

tájékoztatással, a médiában publikálni, mert az eddigi országos elnök a legitimitását történelemhamisítással próbálta erősíteni, s egy maroknyi csoport érdekét képviselni az örmény kisebbségen belül, a túlnyomó többség ellenében.

Az 1991-es népszámlálás adatai szerint 37 fő beszélt örményül Magyarországon. Ha nem lett volna a magyarörmények 15-20 ezres létszáma 1993-ban, nem kerültünk volna be a 13 kisebbség közé. Ezért tartjuk magunkat történelmi örménységnek Magyarországon, hiszen ebben a hazában többszáz év van mögöttünk.

Az önkormányzati választásokat úgy nyertük meg, hogy nyíltan vállaltuk magyarságunkat, örmény gyökereinket, tehát kettős identitásunkat.

Nézzük a másik oldalt: az Armenia Népe Kulturális Egyesület szlogenként hirdette, hogy ők az igazi örmények, akik a nyelvet beszélik. Ugyanakkor Budapesten az általuk indított jelöltek közül csak néhány beszél örményül, a többi még csak nem is örmény származású. De megemlíthető Emőd és Tiszaújváros örmény kisebbségi önkormányzata is! Össze lehet vetni ezen térség örménységét a népszámlálásról szóló könyv adataival, amelyben nincs feltüntetve egyetlen örmény sem ezen helységeken.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület csak örmény gyökerű képviselőket indított a választásokon, akik nyíltan vállalták, hogy nem tudnak örményül. Még képviselőjelöltjeink életrajzát is nyilvánosságra hoztuk. Nincs miért szégyenkezniük, sőt! A cigány etnikum nyíltan vállalta, hogy túlnyomó többségében magyar anyanyelvű. El is ismerték állami szinten magyar nyelvűségük indokoltságát a beás és a romani mellett. Tessék elismerni az örménység esetében is a magyar nyelvűséget, mert ez a történelmi helyzet Magyarországon és ez az igazság.

2003. március

dr. Issekutz Sarolta
elnök

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Tisztelt Szerkesztőség!

A márciusi füzetekben olvastam az országos választások előtt kötött megállapodást. Büszke voltam arra, hogy az általunk szívesen fogadott, nemrég jött örmény testvéreink az együttműködés mellett döntöttek, elismerve a többség magyar anyanyelvűségét.

Március 22-én viszont az arcomra fagyott a mosoly, amikor a Magyar Televízió Rondó című műsorában id. Aján Gergely országos elnökünk nyilatkozatát hallottam. Nem tudom elhinni, hogy így nyilatkozott. Talán úgy vágták a riportot, hogy az ellenkező értelmét kapta a szöveg? (Volt már erre példa.) Sajnos, nemcsak a riport elején, de többször is visszatért arra, hogy rövid időn belül a hazai örménység kétnyelvűségét akarja megvalósítani. Ez nem lehet igaz! Nem akarom elhinni, hogy az elnök úr - aki az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület több éves harca eredményeként aratott választási győzelme után - aláírta a megkötött megállapodást, azzal ellentétben nyilatkozott volna a televízióban! Remélem, olvashatjuk cáfoló nyilatkozatát a következő lapszámban, megnyugtatóképpen.

Bp. 2003. március 28.

Tisztelettel: MS

(név és cím a szerkesztőségben)

A márciusi klub

Késő tavasszal immár hagyományos, hogy a Fővárosi Örmény Klub találkozóján dr. Szarka György tart honismereti, vetítettképes előadást, amely egyúttal előzetes ismertetése az adott